

Voorstel Gemeenteraad A

Onderwerp	Initiatiefvoorstel tot wijziging van de Referendumverordening Enschede 2024		
Portefeuillehouder	Barry Overink		
Organisatieonderdeel	BBE	Aangeboden aan Raad	7 juni 2024
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2400020093

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De artikelen 3 en 4 van de Referendumverordening Enschede 2024 te laten vervallen.
2. Aan het artikel 10 van de Referendumverordening Enschede 2024 toe te voegen de volgende leden:
 7. De raad en de referendumcommissie kunnen in geval van onduidelijkheden, onwerkbaarheden en onvoorzienne omstandigheden in de toepassing van de Referendumverordening 2024, gemotiveerd afwijken van de termijnen zoals vermeld in artikel 5, 6 en 7 van de Referendumverordening 2024
 8. De referendumcommissie voert overleg met de indieners van een verzoek over een voorgenomen afwijking van de termijnen zoals bedoeld in het vorige lid
 9. De referendumcommissie draagt zorg voor een redelijke toepassing van dit artikel waarbij geen benadeling van de indieners van het verzoek noch van de gemeenteraad ontstaat
 10. De referendumcommissie informeert de gemeenteraad indien zij gebruik maakt van de mogelijkheden tot afwijking zoals bedoeld in lid 7
3. Bovenstaande wijzigingen door te voeren in de Referendumverordening Enschede 2024, en die gewijzigde verordening voor beperkte tijd van kracht te laten zijn, tot aan moment van evaluatie van de gehele Referendumverordening Enschede 2024 uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024.
4. Deze wijzigingen te publiceren in het gemeenteblad zodat zij in werking treden op de dag na publicatie van dit besluit en daarmee onderdeel worden van de referendumverordening Enschede 2024. Deze situatie blijft bestaan totdat de raad haar opheft, zoals bij besluitvorming over een bijgestelde Referendumverordening na behandeling van de evaluatie (cf. art 17 van de Referendumverordening 2024), uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024.
5. Met onmiddellijke ingang een start te maken met de voorbereidingen van deze integrale evaluatie en de referendumcommissie te verzoeken zijn evaluatie zoals bedoeld in art 10 lid 2 onder d hierin leidend te laten zijn.
6. Om vast te stellen dat de gemeenteraad in de verordening heeft vastgelegd dat hij bevoegd is om te besluiten over het houden van een raadgevend referendum, de dag van het referendum, de vraagstelling en het budget dat daar voor nodig is, onverlet de bevoegdheden van de referendumcommissie zoals in de verordening vastgelegd.

Inleiding en voorgeschiedenis

Sinds 9 maart 2024 is de Referendumverordening Enschede 2024 van kracht. Deze verordening is op grond van het initiatiefvoorstel van de PVV door de raad (geamendeerd) vastgesteld. Spoedig na publicatie werd de vereiste referendumcommissie ingesteld en kwam ook een eerste initiatief tot een inleidend verzoek voor een raadgevend referendum tot stand.

De eerste ervaringen met de toepassing van de Referendumverordening wijzen echter op een aantal technische tekortkomingen in de toepassing van het bepaalde in de verordening. Ook rijzen vragen bij juridische aspecten in de verordening en de (mogelijke) effecten. Een ander gevolg is onduidelijkheid en verwarring over de (ongewenste en onvoorziene) gevolgen van toepassing van de verordening op reguliere besluitvormingstrajecten.

De raad heeft een duidelijke behoefte tot een integrale evaluatie van de verordening op afzienbare termijn. De nu opgedane en aanstaande ervaringen met dit eerste initiatief moeten worden betrokken bij deze integrale evaluatie. Dit vraagt om een heldere toevoeging aan het bestaande evaluatie-artikel in de verordening, dat slechts voorzag in evaluatie aan eind van de raadsperiode.

Ondertussen doemen knelpunten op als gevolg van de termijnen zoals in de referendumverordening opgenomen, die ongewenste en nadelige gevolgen hebben voor de doorloop van de voorziene procedure bij een vervolg op het voorliggende verzoek (definitief verzoek). De vermelde termijnen zijn te star en houden geen rekening met o.a. recesperiodes en onvoorziene situaties zoals de huidige met het aanhouden van behandeling van het betreffende raadsvoorstel door de raad. De raad wil voorkomen dat de initiatiefnemers van het voorliggend inleidend verzoek benadeeld worden door deze technische tekortkomingen in de verordening, en wil ook voorkomen dat de raad zelf hierdoor benadeeld wordt. Dit vraagt dus om een technische reparatie van de Referendumverordening op de korte termijn.

De raad wenst een referendumverordening die gerepareerd wordt op *alle* reeds ontdekte en nog te ontdekken tekortkomingen, maar wel na grondige evaluatie. Daarbij is randvoorwaarde dat het voorliggende initiatief met het inleidend verzoek niet benadeeld wordt door deze wijzigingen, en de ervaringen met dit eerste initiatief juist betrokken kunnen worden bij een integrale evaluatie. Tussentijds overleg over toepassing van de wijzigingen tussen commissie en initiatiefnemers is dan ook gewenst en wordt expliciet mogelijk gemaakt.

Omdat evaluatie echt nodig is om tot een verbeterde referendumverordening te komen, beslist de raad met dit voorstel ook dat de pauzeknop wordt ingedrukt met betrekking tot de mogelijkheid om ondertussen eventuele nieuwe verzoeken o.b.v. de Referendumverordening in te dienen. Na ampele overwegingen naar aanleiding van het advies van de referendumcommissie om de verordening hierop aan te passen, geven wij de voorkeur aan het gedurende de evaluatietermijn niet mogelijk maken van nieuwe verzoeken. Het is van groot belang om eerst te leren van de ervaringen van nu en te verbeteren, alvorens dezelfde problemen ten tweede male te moeten ervaren met nieuwe initiatieven. Zonder deze pauzeknop zullen nieuwe aanvragen wederom leiden tot tal van knelpunten in de procedure. Dit is ook voor de griffie en organisatie onwerkbaar. Daarom moet de grondige evaluatie nu eerst uitgevoerd worden waarna de raad zo snel mogelijk de verbeterde verordening integraal kan vaststellen. Op dat moment zetten we de pauzeknop weer uit. Duidelijk is dat deze situatie in de tijd begrensd moet zijn, en daarom legt de raad met dit besluit vast dat uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 de raad moet hebben beslist naar aanleiding van de uitgebrachte evaluatie.

In de vigerende verordening zijn de taken en bevoegdheden van de referendumcommissie vastgelegd. Ook is in de verordening duidelijk vastgelegd dat de raad alle definitieve beslissingen over het houden van een referendum zelf neemt. Door dit ook nog een keer als vaststelling in dit besluit op te nemen, onderstreept de raad dat alleen hij de bredere afwegingen maakt over het houden van een referendum, nadat de referendumcommissie op grond van zijn bevoegdheden over toelating van verzoeken heeft besloten zoals in de verordening is geregeld.

Publieksvriendelijke samenvatting

Het eerste inleidende verzoek voor een raadgevend referendum ligt voor. Er zijn knelpunten gesignaleerd met betrekking tot de termijnen zoals genoemd in de referendumverordening die op korte termijn technisch gerepareerd moeten worden. Ook wenst de gemeenteraad sneller dan voorzien een integrale evaluatie. Hierin worden de ervaringen tot nu toe meegenomen, waaronder de vele logistieke en juridische knelpunten die nu reeds met de eerste ervaringen zijn gebleken. Daarom beslist de raad om voor een korte en tijdelijke periode tot uiterlijk eind 2024 de pauzeknop in te drukken en de mogelijkheid om gedurende die periode nieuwe inleidende verzoeken in te kunnen dienen te laten vervallen. De gemeenteraad legt vast dat er een integrale evaluatie komt die uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 tot besluitvorming over een verbeterde referendumverordening in de raad leidt, en dat de ervaringen daarbij met het lopende initiatief in die evaluatie nauwgezet worden betrokken.

Argumenten

De raad wil de technische problemen rondom de bepalingen over termijnen in de verordening op korte termijn repareren voordat deze leiden tot onhaalbare en/of onredelijke toepassing. Met oog op het voorliggende inleidend verzoek kan daarmee niet gewacht worden tot moment van integrale evaluatie. Ook wil de raad voorkomen dat eventuele nieuwe verzoeken stuiten op allerlei tekortkomingen in de huidige verordening. Die integrale evaluatie is nodig, en dat vergt ook een goede voorbereiding en afstemming met meerdere gremia. Zo heeft de referendumcommissie hierin een belangrijke taak, en zal ook het college vanuit zijn rol bijdragen aan deze integrale evaluatie.

De technische aanpassingen die op korte termijn nodig zijn worden daarom nu reeds in deze verordening opgenomen, maar zullen slechts tijdelijk werken tot aan moment van integrale evaluatie en bijstelling door de gemeenteraad. Deze evaluatie moet in uiterlijk in het vierde kwartaal 2024 bij de raad voorliggen. Nieuwe verzoeken zijn in de tussentijd niet mogelijk. Dit alles vanuit oogpunt van de doelen die de raad nastreeft met de referendumverordening, zoals goed bestuur, de juridische kwaliteit en een redelijke, werkbare en haalbare toepassing van de verordening.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

Het vaststellen van deze wijzigingen heeft geen financiële consequenties.

Afweging en alternatieven

Alternatief is de gehele verordening in te trekken, hetgeen niet wenselijk is met betrekking tot het lopende initiatief. Ander alternatief is de huidige verordening op meer plekken dan nu voorgesteld te repareren, hetgeen echter ontraden wordt zolang er geen goede evaluatie is uitgevoerd. Ook adviseren juristen om in de tussentijd niet te veel te repareren in de huidige verordening, omdat de gevolgen hiervan op deze korte termijn ook niet goed zijn in te schatten.

Communicatie

Publicatie vindt op de gebruikelijke wijze plaats. Er vindt nader overleg met de initiatiefnemers plaats door de commissie indien van de wijziging in de bepalingen over termijnen gebruik gemaakt zal worden. Zodra de integrale evaluatie bij de raad voorligt zal deze betrokken worden in de reguliere aankondigingen en publicaties van de gemeenteraad.

Bijlagen

-